

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR AQLIY RIVOJLANISHIDA O'YIN FAOLIYATINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Shaymardanova Munavvar Ruziyevna

Termiz davlat universitetining Pedagogika instituti, maktabgacha ta'lim yo'nalishi magistranti

Maktabgacha yoshdagi bolaning psixologiyasi erta bosqichda. U atrofidagi dunyoga qiziqish bildira boshlaydi, ko'p savollar beradi. Rivojlanish xotiraga, aqlga, neyropsik tomonga, yashirin iste'dodlarga ta'sir qiladi. Agar ota-onalar xususiyatlarni o'rganishga muvaffaq bo'lishsa aqliy rivojlanish kırıntılar, keyin ular oilada uyg'unlikni o'rnatishi, chaqaloqni to'g'ri tarbiyalashi mumkin. Kichikintoy o'yin shakli ijtimoiy xulq-atvor normalarini o'rganadi, boshqalar bilan aloqa o'rnatadi. U kattalardan uzoqlashishni xohlaydi, boshida sodir bo'layotgan voqealarning xo'jayini sifatida harakat qiladigan vaziyatni yaratadi. Biroq, ichida haqiqiy hayot u to'liq ishtirok eta olmaydi voyaga yetganlik, bu etarli darajada aqliy, aqliy, jismoniy rivojlanish... O'zini muhim his qilish uchun bola murojaat qiladi rolli o'yin, unda u ma'lum bir uchastka quradi, shartlar: kattalardan keyin takrorlanadi; o'yinchoqlar haqiqiy narsalar sifatida harakat qiladigan vaziyatni tasavvur qiladi; haqiqat ramziydir; o'yin belgilangan qoidalarga, taqiqlarga rioya qilishni nazarda tutadi. Bunday holat psixologik salomatlik, hissiy va intellektual rivojlanishga yordam beradi. Bir nechta bor psixologik xususiyatlar maktabgacha yoshdagi bolalarga xos bo'lgan : tasviriy muammolarni hal qilish qobiliyati; aqliy jarayonlardan ataylab foydalanish, boshqarish, atrofda vaziyatga reaksiyani nazorat qilish, uni baholash, bashorat qilish qobiliyati; o'z-o'zini hurmat qilishni shakllantirish; nutq apparatining faol shakllanishi; o'rnatilgan xulq-atvor va ijtimoiy normalarni ongli ravishda idrok etish; uchun tayyorgarlik ta'lim jarayoni maktabda psixologik darajada. 7 yoshga kelib, ko'p yoki kamroq darajada siz ma'lum neoplazmalarning mavjudligini sezishingiz mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolaning aqliy rivojlanishida yuzaga keladigan muammolar Dunyoni o'rganish istagiga qaramay, aqliy rivojlanish yo'lida haddan tashqari faollik, qiziqish, qiyinchiliklar paydo bo'lishi mumkin: kam rivojlangan fikrlash (diqqatning etishmasligi, o'quv materialini idrok etish bilan bog'liq muammolar); shaxsiy va hissiy qiyinchiliklar (stress, tashvish, qo'rquv, passivlik); xulq-atvor muammolari (tajovuzkorlik, maxfiylik, yomon niyat, g'azab); aloqa muammolari (haddan tashqari emotsionallik, ustunlik hissi, izolyatsiya); nevrologik qiyinchiliklar (uyqusizlik, doimiy zaiflik, dangasalik). Mumkin bo'lgan muammolar darhol ko'rib chiqishni va ularni hal qilish yo'llarini izlashni talab qiladi. Bu jiddiy tuyulishi va bolaga salbiy ta'sir ko'rsatishiga qaramay, bolalar psixikasi mustaqil ravishda moslashishga va o'quv jarayonidagi mumkin bo'lgan qiyinchiliklarga, kamchiliklarga dosh berishga qodir. Yosh maktabgacha yoshdagi bolalar 3-4 yoshda maydalanganlar o'zlarini tasdiqlay boshlaydilar. Siz ulardan ko'pincha "men buni o'zim qilaman", "men bilaman", "men mumkin" deb eshitishingiz mumkin. Ko'pincha bu bolalarning maqtanishni, o'zlarini va qilayotgan ishlarini maqtashga kirishishiga olib keladi. Bu yoshda bola rivojlangan o'ng yarim shar eshitish va vizual idrokni og'irlashtiradigan miya, bu esa, o'z navbatida, nima sodir bo'layotgani haqidagi tasavvurni bir butunlikda shakllantirishga yordam beradi. Nozik va qo'pol motorli ko'nikmalar faol rivojlanmoqda. Yugurish, qo'l va barmoqlarni cho'zish, sakrash, muvofiqlashtirish mashqlari foydali bo'ladi. Xotira hamon beixtiyor: yorqin, shiddatli lahzalar uning diqqatini tortadi. 3 yoshida nutq apparatining faol shakllanishi kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda to'xtaydi va bolaning xotirasida allaqachon 1000 ga yaqin so'zlar saqlanib qolgan, ularning ma'nosi va ma'nosi u tushunadi. Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalar 5-6 yoshda bolalarning xatti-harakati va tafakkuri kichik maktabgacha yoshdagi bolalardan sezilarli darajada farq qiladi. Ota-onalar va bola o'rtasida tushunish, uyg'unlik o'rnatiladi, muloqot qilish, bir-birini tushunish osonroq bo'ladi. Aynan shu yoshda bolalar ayniqsa mehrga, g'amxo'rlikka muhtoj, boshqalarga mehr-muhabbat, mehr-muhabbat his qila boshlaydilar. Tengdoshlar bilan muloqotni o'rnatish, boshqa bolalarning etakchilik fazilatlarini his qilish, o'yinlarda belgilangan tartib va qoidalarni qabul qilish osonroq. Bolaning nazarida kattalar yordamchi, qiyin damlarda yordam berishga, yuzaga kelgan muammolarni hal qilishga tayyor bo'lgan o'qituvchiga o'xshaydi. Ijodiy qobiliyatlar paydo bo'la boshlaydi. U qanday musiqani yaxshi ko'rishini va yoqtirmasligini tushunadi, raqsga tushadi, qo'shiq aytadi, har qanday asbobda o'ynaydi, sport bilan shug'ullanadi. Xotira endi ixtiyoriy emas, o'z xohish-istaklari harakatlarda namoyon bo'ladi. Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolaning fikrlashiga quyidagi xususiyatlar xosdir: Egosentrizm. Bola vaziyatni tashqi tomondan ko'rib chiqmasdan, nima sodir bo'layotganini sub'ektiv ravishda tahlil qilishi mumkin. Animizm. Bola o'zining "men" ni atrofda narsalarga o'tkazadi, buning natijasida mobil jonli sifatida qabul qilinadi. Sinkretizm. Kırıntı bir butunni alohida elementlarda ko'rishga qodir, lekin alohida tafsilotlarni bir butun sifatida idrok eta olmaydi. 5-6 yoshda maktabgacha yoshdagi bola boshqalarning muloqotida qatnashishi, muhokama qilinayotgan narsaning ma'nosini o'rganishi, asosli fikr bildirishi mumkin. Bu yoshda so'z boyligi 3-4 ming so'z gacha

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

kengayadi. Kattaroq maktabgacha yoshdagi bolalar boshqalarga nisbatan aybdorlik va o'z harakatlari uchun javobgarlikni his qilishni boshlaydilar, qiziqish va tashabbus ko'rsatadilar. Ba'zida olti yoshli bolalar ongli ravishda o'rganish uchun maktabga borishga tayyor. Hissiy jihatdan chaqaloq ko'proq qat'iylik va barqarorlikni ko'rsatadi. Agar aqliy faoliyat haqida gapiradigan bo'lsak, unda ma'lum narsalarga diqqatni jamlash, quloq bilan aytilgan narsalarni idrok etish va er yuzida harakat qilish qobiliyati mavjud. Impulsivlik fonga o'tadi, maktabgacha tarbiyachi biror narsa qilishdan oldin o'ylashga harakat qiladi, aytaylik, oqibatlari qanday bo'lishi mumkinligini tushunadi. Qanaqasiga katta bola, u sodir bo'layotgan voqealarda komiksni qanchalik ko'p ko'radi. O'yin-kulgi va kulgini g'ayrioddiy ranglar yoki shakllar qo'zg'atishi mumkin. Katta yoshli maktabgacha yoshdagi bolalar kulgili shakldagi o'yinlarga ko'proq jalb qilinadi. 6 yoshga kelib, individual xarakter faol shakllanadi, xulq-atvor namoyon bo'ladi. Bola yomon kayfiyatini yoki holatini yashirishi mumkin, agar u xuddi shunday maqtovg'a sazovor bo'lsa, xafa bo'ladi yoki undan ham yomoni, yomon qilgani yoki etarlicha yaxshi bo'lmagani uchun. Shunday qilib, u nima bo'layotganini ehtiyotkorlik bilan baholay boshlaydi. Maktabgacha yoshdagi bolaning shaxsiyatini shakllantirish 4-6 yoshda shaxsning haqiqiy rivojlanishi boshlanadi. O'z-o'zini hurmat qilish shakllanadi, his-tuyg'ular namoyon bo'ladi, nima sodir bo'layotgani, boshqalarning ko'ziga qanday qarashi uchun tashvish. Bola o'z oldiga kichik maqsadlar qo'ya boshlaydi, ularga erishish uchun o'zini rag'batlantiradi. Shaxsning hissiy tomoni 5 yoshdan boshlab bolalar muvozanatli, xotirjam bo'lishadi, hech qanday sababsiz his-tuyg'ularni va tez jahlni namoyon qilmaydi. U go'daklik davrida qoladi. Bola muammolarga, qiyinchiliklarga adekvat munosabatda bo'ladi, dramtizatsiya qilishni to'xtatadi, noma'lum vahima qo'rquviga tushadi. Maktabgacha yoshdagi bola vaziyatlarni chuqurroq his qila boshlaydi va his-tuyg'ular doirasi kengayadi. Juda yosh bo'lishiga qaramay, chaqaloq hamdardlik ko'rsatishga qodir, boshqalar bilan xafa bo'lishi mumkin, insonning yomon ekanligini tushunadi. Shaxsning motivatsion tomoni Maktabgacha yoshda shaxsning asosiy dastaklaridan biri shakllanadi - motivlarning bo'ysunishi. Kelajakda asta-sekin rivojlanadigan motivatsion sohada o'zgarishlar ro'y bermoqda. Bolalar motivlari turli kuch va ahamiyatga ega. Muvaffaqiyatli natijalarga erishish bilan bog'liq shakllangan motivlar va axloq, axloqiy me'yorlarni bilishga qaratilgan motivlar. Bu vaqtda o'ziga xos motivatsiya tizimining shakllanishi sodir bo'ladi. Maktabgacha yoshdagi bolaning o'zini o'zi anglashi 6 yoshga kelib o'z-o'zini anglash shakllanadi, bu aqliy faoliyat, xarakter orqali erishiladi. O'z-o'zini anglash maydalanganlarning asosiy neoplazmasi hisoblanadi. Dastlab, maktabgacha yoshdagi bola boshqalarning harakatlarini tahlil qiladi, harakatlarini, axloqiy xatti-harakatlarini va ko'nikmalarini taqqoslaydi, baholaydi. Bola jinsni to'liq tushunadi. Shu bilan birga odatiy xatti-harakatlarda o'zgarishlar yuz beradi. Maktabgacha yoshdagi bola turli vaqtlarda o'zini anglay boshlaydi. O'tmishdagi daqiqalarni eslang va kelajakda nimanidir orzu qiling. O'z-o'zini hurmat qilish ham bir xil darajada muhimdir. O'z-o'zini bilish ota-onalarning chaqaloqqa bo'lgan munosabati asosida quriladi. Asosiysi, ona va dadam har qanday urinishda yordam ko'rsatishlari, bolalarga haqiqiy do'st bo'lishlaridir. Bolalar bilan tez-tez do'stona suhbatlashish, ularning fikrini so'rash, maslahat so'rash arziydi. Bola ochiq gapirishni o'rganadi va bundan qo'rqmaydi. Assalomu alaykum hurmatli blogimiz mehmonlari! Keyingi maqolamiz mavzusi: "Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasining xususiyatlari". Keling, uch yoshdan boshlab bolaning rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari haqida gapiraylik. Uning atrofdagi voqelikni idroki qanday o'zgaradi. O'sib borayotgan chaqaloqning ota-onalari nimaga e'tibor berishlari kerakligini bilib oling. To'liq maqolani o'qib, tafsilotlarni bilib oling! Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasining xususiyatlari Maktabgacha yosh psixologlar tomonidan uch yoshdan etti yoshgacha belgilanadi. Uch yoshida bola birinchi yosh inqirozini boshdan kechiradi. Etti yil ham inqiroz davri. Ya'ni, maktabgacha yosh - bu bolaning hayotining birinchi inqirozidan ikkinchi hayot inqirozigacha bo'lgan davri. Uch yoshli chaqaloq allaqachon o'zini odam kabi his qiladi. U birinchi marta shaxs ekanligini, oilaning to'la huquqli a'zosi ekanligini tushuna boshlaydi. U oilaviy majburiyatlarni bajarishni, kattalarga yordam berishni o'rganadi. O'zi qaror qabul qilishga harakat qiladi. Bu atrofdagi voqelikni eng katta idrok etish davri. Bolaning rivojlanishi juda tez. Maktabgacha yoshdagi ushbu besh yil davomida u o'yindan ta'lim faoliyatiga qayta tashkil etish uchun vaqtga ega bo'lishi kerak. Ota-onalarning yordami zarur bilim, ko'nikma va malakalarni berishdir. Maktabgacha yoshdagi asosiy faoliyat - bu o'yin. Uch yoki to'rt yoshida bola rolli o'yinni o'zlashtiradi, ammo hozirgacha taqlid darajasida. U o'yinchoqlarni olib, hayotda yoki multfilmlarda ko'rgan vaziyatlarni takrorlaydi. Agar bu yoshda bu sodir bo'lmasa, ota-onaning vazifasi qanday o'ynashni o'rgatishdir. Katta maktabgacha yoshdagi bolaning psixologiyasi Besh-olti yoshda rolli o'yinlar endi taqlid qilmaydi. Bolaning o'zi o'yin syujetini, qahramonlarning ismlarini o'ylab topadi. Bu ikkala hayotiy hikoyalar (do'konda xarid qilish, poezdga sayohat) va fantastik bo'lishi mumkin. O'yinda bola odamlar bilan muloqot qilishni o'rganadi, sotsializatsiya sodir bo'ladi. Bola o'zini kattalar rolida sinab ko'radi, o'yin darajasida qaror qabul qilishni o'rganadi. Shuning uchun bu davrni o'tkazib yubormaslik juda muhimdir.

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

Agar yoshroq maktabgacha yoshda kichkina odam ko'pincha o'zini o'zi o'ynasa, besh yoki olti yoshida bola o'zi bilan muloqot qilishni xohlaydigan tengdoshlarini tanlaydi. Bolalar ikki yoki uch kishidan iborat kichik guruhlariga yig'ilib, o'ynashadi. Bu yoshda bola rasm chizishga, modellashtirishga, ertak tinglashga qiziq boshlaydi. U o'qishga qiziqmaydi, garchi o'yin shaklida ta'lim faoliyati elementlari to'rt yoshdan boshlab kiritilishi mumkin. Bolani barcha harakatlarida qo'llab-quvvatlash juda muhimdir. Har qanday faoliyat turlarini sinab ko'ring: applikasiya, modellashtirish, chizish va dizayn. Bola hamma narsani sinab ko'rishga qiziqadi. Va buni qo'llab-quvvatlash juda muhimdir. Bu muvaffaqiyatli maktabda o'qishning kaliti bo'lgan kelajakdagi o'rganishga bo'lgan qiziqishdir. Yosh maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologiyasi qanday o'zgaradi Bu yoshda fikrlash vizual va majoziydir. Buni ota-onalar bilishi muhim. Bola so'zlarni eslay olmaydi, u uchun rasmni ko'rish, ob'ektni teginish orqali tekshirish juda muhimdir. Vizualizatsiya va fantaziya bolaning bilimi bilan cheklangan. U hech qachon ko'rmagan narsani tasavvur qila olmaydi. Shuning uchun yangi his-tuyg'ular, yangi his-tuyg'ular berish muhimdir. Maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishi uchun ota-onalar nima qilishi mumkin? Boshqa shaharlarga (mamlakatlarga) sayohatlar Muzeyga, ko'rgazmalarga tashrif buyurish Teatrga borish Nafaqat spektaklni tomosha qilish, balki bola bilan u nimani o'rganganini, unga nima qiziq bo'lganini muhokama qilish muhimdir. Bu yoshda xotira jadal rivojlanmoqda. Bola hamma narsani eslaydi: televizordagi reklamadan tortib, ota-onasi aytgan tasodifiy iboralargacha. Maktabgacha yoshda xotirani rivojlantirish katta rol o'ynaydi. Xotirani o'ynoqi tarzda rivojlantirish uchun bir nechta tavsiyalar. 1. Kechqurun yotishdan oldin ota-ona ertak o'qiydi. Ertalab u bola bilan bosh qahramon kimligini, qaerga ketganini, nima qilganini muhokama qiladi. Siz etakchi savollarni berishingiz mumkin, lekin uning o'zi eslashi muhim. 2. Stolga uchta yoki to'rtta o'yinchoq qo'ying. Yarim daqiqa davomida chaqaloq o'yinchoqlarning joylashishini eslab qolsin. Keyin ularni ro'molcha bilan yoping va ikkita o'yinchoqni almashtiring. Sharfni oching va boladan nima o'zgarganini aytishini so'rang. 3. Har qanday multfilmni tomosha qilgandan keyin muhokama qiling. Unda nima bo'layotgan edi. Bosh qahramonlarning ismlari nima edi. 4. Kechqurun chaqaloq bilan kun davomida nima sodir bo'lganini doimiy ravishda eslab turing (agar ota-ona hozir bo'lsa va kun qanday o'tganini bilsa). Biz maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasining o'ziga xos xususiyatlari masalalarini ko'rib chiqdik. Shuningdek, "Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasining xususiyatlari" maqolasini o'qishni tavsiya etamiz. Biz sizga yordamsizlik muammosini qanday hal qilishni va bolaning o'zi qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishni aytib beramiz. Tafsilotlar maqolada! Maktabgacha yoshdagi davr hayotdagi muhim bosqichdir. Maktabgacha yoshdagi psixologiyaning asosiy xususiyatlari qanday? Ushbu bosqichda ijtimoiy chegaralar sezilarli darajada kengaytiriladi (oiladan ko'chaga, birinchi bolalar guruhi, butun shahar va hatto mamlakat). Bola insoniy munosabatlar olamini, ularning turli faoliyatlarini, ijtimoiy rollarini o'rganadi, ularda o'z imkoniyatlarini maksimal darajada ishtirok etishga intiladi. Shu bilan birga, u ham mustaqil bo'lishni xohlaydi. Bu qarama-qarshilik (jamoat hayotida ishtirok etish va mustaqillikni amalga oshirish) rolli o'yinlarda ifodalanadi. Bir tomondan, bu mustaqil faoliyat, boshqa tomondan, u kattalar hayotini taqlid qiladi. Etakchi faoliyat - bu o'yin Shunday qilib, o'yin maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy rivojlanishida katta rol o'ynaydi. Muayyan yosh bosqichlaridan o'tib, u chaqaloqning rivojlanish darajasiga qarab o'zgaradi: 3-4 yil - rejissyorlik o'yini; 4 - 5 yil - o'yin majoziy va rol o'ynashga aylanadi; 5 - 6 yosh - o'yin syujet-rol yo'nalishini oladi; 6 - 7 yosh - maktabgacha yoshdagi bolalar har bir o'yin uchun belgilangan qoidalarga muvofiq o'ynaydilar. Har bir o'yin, u yoki bu darajada, faoliyatning ma'lum bir sohasini, shuningdek munosabatlarni aks ettiradi. O'yin asta-sekin manipulyatsiya qilishni to'xtatadi - faqat ob'ektlardan foydalanish. Uning mohiyati insonga, uning faoliyatiga o'tadi. Shuning uchun bola kattalarning harakatlarini nafaqat ob'ektiv, balki sub'ektiv ham namuna sifatida qabul qiladi. O'yin katta rivojlantiruvchi va tarbiyaviy ahamiyatga ega. O'yin jarayonida bolalar bir-biri bilan to'liq muloqot qilishni o'rganadilar: baham ko'rish, muzokaralar olib borish, yordam berish, ziddiyat. O'yin motivatsiyani, shuningdek, kichkintoylarning ehtiyojlarini rivojlantiradi. Murakkab syujetlar va harakatlar bilan rolli o'yinda maktabgacha yoshdagi bolalar o'zlarining ijodiy tasavvurlarini faol rivojlantirmoqdalar. O'yin bolaga ixtiyoriy xotirani, idrokni, fikrlashni, intellektual faollikni yaxshilashga yordam beradi. Bularning barchasi uning yanada rivojlanishiga yordam beradi, mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish uchun asos bo'ladi. Maktabgacha yoshdagi aqliy funktsiyalar Bularga idrok, nutq, xotira, fikrlash kiradi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy jarayonlari o'tadi katta yo'l takomillashtirish. Nutqni rivojlantirish. Maktab yoshiga kelib, ko'pchilik bolalar nutqni shakllantirish va uning imkoniyatlarini o'zlashtirishni yakunlaydi. Nutq bolaga boshqalar bilan muloqot qilishiga, o'ylashga yordam beradi. Til o'rganish mavzusiga aylanadi - maktabgacha yoshdagi bolalar yozish va o'qishni o'rganadilar. So'z boyligi tez o'sib bormoqda. Agar bir yarim yoshli chaqaloq 100 tagacha so'z ishlata olsa, 6 yoshga kelib ularning soni 3000 ga yaqin. Nutqning grammatik malakasi ham rivojlanmoqda. Bola ona tilining imkoniyatlarini

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

ijodiy o'zlashtiradi. U kontekstli va og'zaki nutqning turli shakllarini o'zlashtiradi: takrorlashni, monolog, hikoya qilishni o'rganadi. Suhbat nutqi ham yorqinroq, ifodali bo'ladi. Unda baholashlar, ko'rsatmalar, harakatlarni muvofiqlashtirish momentlari mavjud. Nutq maktabgacha tarbiyachiga o'z harakatlarini rejalashtirishga, shuningdek ularni tartibga solishga yordam beradi. Idrokni rivojlantirish. Idrokning asosiy xususiyati shundaki, u asta-sekin o'zining dastlabki emotsionalligini yo'qotadi: idrok va hissiyotlar bir-biridan ajralib turadi. Maktab yoshidagi idrok tobora mazmunli bo'lib, maqsadli, o'zboshimchalik, tahliliy bo'ladi. Fikrlashni rivojlantirish. Idrok bolaning fikrlashi bilan chambarchas bog'liq. Shunchalik ko'p maktabgacha yoshdagi psixologiya vizual-majoziy fikrlashni yoshga xos xususiyat sifatida ajratish odatiy holdir. Shu bilan birga, vizual-faol fikrlashdan unga tizimli o'tish mavjud bo'lib, bola xulosalar tuzishda ob'ektlarni manipulyatsiya qilishga tayanishi kerak. Yakuniy bosqich og'zaki fikrlashga o'tish bo'ladi. Shuning uchun maktabgacha yoshdagi bolaning nutqini rivojlantirishga e'tibor berish juda muhimdir. Ushbu bosqichda chaqaloq jarayonlar, ob'ektlar, harakatlar o'rtasida umumlashtirish, qidirish va aloqalarni o'rnatishni o'rganadi. uchun bu muhim to'g'ri rivojlanish kelajakda razvedka. To'g'ri, umumlashtirish hali ham xatolar bilan amalga oshirilishi mumkin - etarli tajribaga ega bo'lmagan bolalar ko'pincha faqat tashqi belgilarga e'tibor berishadi (masalan, katta ob'ekt oson bo'lmaydi). Xotirani rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi xotira asosiy vazifa bo'lib, u shaxsning shakllanishiga yordam beradi. Maktabgacha tarbiya davridan oldin ham, undan keyin ham bola juda ko'p turli xil ma'lumotlarni tez va oson eslay olmaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalar xotirasi o'ziga xos xususiyatlarga ega. Shunday qilib, kichik maktabgacha yoshda bolaning xotirasi ixtiyoriy emas. U faqat uni qiziqtirgan, his-tuyg'ularni uyg'otgan narsalarni eslaydi. 4-5 yoshda ixtiyoriy xotira rivojlana boshlaydi. To'g'ri, ongli yodlash hozirgacha faqat vaqti-vaqti bilan ko'rsatiladi. Nihoyat, o'zboshimchalik katta maktabgacha yoshda shakllanadi. Birinchi bolalik xotiralari odatda 3-4 yoshdan boshlab saqlanib qoladi. Shaxsning shakllanishi Maktabgacha yoshdagi psixologiyaning muhim jihatlaridan biri bu kichik shaxsni rivojlantirish jarayoni: uning his-tuyg'ulari, motivatsiyasi, o'zini o'zi anglash. Hissiy soha. Maktabgacha yoshdagi bolalik davri nisbatan barqaror va hissiy jihatdan tinch: bola o'zini ozgina anglaganida, 3 yillik inqiroz bundan mustasno, deyarli hech qanday maxsus o'zgarishlar yoki mojarolar bo'lmaydi. ijtimoiy shaxs... Barqaror rivojlanish hissiy soha bolaning g'oyalarini rivojlantirishga yordam beradi. Ko'rinishlar unga muayyan vaziyatdan o'tishga imkon beradi, shuning uchun yuzaga keladigan qiyinchiliklar unchalik ahamiyatli ko'rinmaydi. Biroq, tajribalarning o'zi asta-sekin murakkab, chuqurroq, xilma-xil bo'lib bormoqda, tajribali his-tuyg'ular spektri ortadi. Masalan, boshqasiga nisbatan hamdardlik paydo bo'ladi. Bola nafaqat o'zining I. hissiy bo'yashni his qilishni va tushunishni o'rganadi, bolaning tasavvuridagi barcha tasvirlar tomonidan olinadi, uning barcha faoliyati (va bu, birinchi navbatda, o'yin) yorqin his-tuyg'ular bilan to'yingan. Motivatsiya. Shaxsning shakllanishining boshlanishi motivlarning bo'ysunishi kabi muhim shaxsiy mexanizmning shakllanishi bilan bog'liq. Ular maktabgacha yoshdagi bola uchun turli xil ma'nolarga ega. O'z-o'zini hurmat qilish motivlarini (raqobat, muvaffaqiyatga erishish), axloqiy va axloqiy me'yorlarni shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan motivlarni va boshqalarni ajratib ko'rsatish mumkin. Maktabgacha yoshda bolaning individual motivatsion tizimi qurila boshlaydi, bu bo'ladi. keyingi muvaffaqiyatlari uchun katta ahamiyatga ega. O'z-o'zini anglash. Bu davrning asosiy neoplazmasi hisoblanadi. O'z-o'zini anglashni shakllantirishga faol shaxs yordam beradi va intellektual rivojlanish... O'z-o'zini hurmat qilish o'rta maktabgacha yoshda, dastlab o'z bahosidan (shartsiz ijobiy), so'ngra boshqalarning xatti-harakatlarini baholashdan shakllanadi. Xarakterli narsa: chaqaloq birinchi navbatda boshqa bolalarning harakatlarini, ko'nikmalarini yoki xatti-harakatlarini, keyin esa o'zinikini baholashni o'rganadi. Ushbu bosqichda jinsni aniqlash sodir bo'ladi. Bolalar o'zlarini erkak yoki ayol jinsi vakillari - qiz yoki o'g'il sifatida anglaydilar, tashqi ko'rinish, kiyim-kechak, xarakter, xatti-harakatlar, turli jinslarning ijtimoiy rollarini o'rganadilar. Katta maktabgacha yoshdagi bola o'z vaqtida o'zini idrok qila boshlaydi: u o'tmishda nima bo'lganini eslaydi, o'zini "bu erda va hozir" anglaydi va kelajakda nima bo'lishini tasavvur qila oladi. Bola bu fikrlarni nutqda qanday qilib to'g'ri ifodalashni biladi. Maktabgacha yoshdagi bolaning psixikasining rivojlanishiga nima ta'sir qiladi? Shubhasiz, psixika kabi murakkab tuzilmaning rivojlanishiga juda ko'p turli omillar ta'sir qiladi. Bularga, birinchi navbatda, biologik va ijtimoiy omillar kiradi. Biologik omillar - bu irsiyat, homiladorlik jarayonining xususiyatlari va intrauterin rivojlanish chaqaloq (kasalliklar, infeksiyalar va boshqalar mavjudligi), ayniqsa tug'ish (murakkab, tez, sezaryen bo'limi), bolaning tug'ilish vaqtidagi etuklik darajasi, mos ravishda - uning barcha tizimlari va organlarining biologik etuklik darajasi. Ijtimoiy omillarga, birinchi navbatda, atrof-muhit omillari: tabiiy va ijtimoiy. Tabiiy muhit bolaning rivojlanishiga faqat bilvosita ta'sir qiladi. Iqlim va geografik sharoitlar mehnat faoliyatining ayrim turlarini, shuningdek, madaniyatni belgilaydi. Bu ta'lim va tarbiyaning xususiyatlarida o'z izini qoldiradi. Ijtimoiy muhit jamiyatning bevosita ta'siridir. Bolaning aqliy rivojlanishiga ikki darajada sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Bu makro va mikro muhit.

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

Makromuhit keng ma'noda jamiyatdir. Ya'ni, jamiyat o'zining madaniy an'analari, madaniyati, san'ati, dini, mafkurasi, ommaviy axborot vositalarining rivojlanish darajasiga... Bola kiradi. turli shakllar qabul qilingan inson madaniyati va ijtimoiy tajribaga muvofiq faoliyat, bilim va muloqot. Aqliy rivojlanish dasturi jamiyat tomonidan shakllantiriladi va uni o'rab turgan ijtimoiy institutlardagi ta'lim va tarbiya tizimi orqali mujassamlanadi. Mikro muhit - bu bolaning yaqin atrofi (uning ota-onasi, oilasi, qo'shnilari, do'stlari, o'qituvchilari). Mikro muhit bolaning aqliy rivojlanishining dastlabki bosqichlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Aynan oilaviy ta'lim o'ynaydi hal qiluvchi rol kichik shaxsni shakllantirishda. U juda ko'p muhim jihatlarni belgilaydi: muloqot va faoliyatning xususiyatlari, o'zini o'zi qadrlash, ijodiy va intellektual salohiyat. Ijtimoiy muhitdan tashqarida hech qanday bola to'liq rivojlana olmaydi. Oilada qulay psixologik mikroiklimni yaratishga harakat qiling. Bu chaqaloq psixikasining uyg'un rivojlanishiga hissa qo'shadi. Tez-tez janjal, doimiy stress va asabiy taranglik bu yo'lda kuchli tormozdir. Yana bir muhim omil - bolaning turli faoliyatga - o'yinga, mehnatga, shuningdek, muloqot va o'rganishga jalb qilinishi. Hayot davomida shaxslararo muloqot insonning aqliy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Kattalar bilan muloqot qilish, ta'lim va ta'lim orqali tajribani uzatish amalga oshiriladi. Muloqot orqali nafaqat nutq, balki ixtiyoriy xotira, fikrlash, idrok etish, diqqat, shaxsiyatning muhim xususiyatlari (xarakter, temperament, xatti-harakatlar) rivojlanadi. O'yin davomida bolalar ko'paydilar xarakterli usullar muloqot, shuningdek, odamlarning o'zaro ta'siri. O'yin bolaga uning kognitiv, axloqiy, shaxsiy fazilatlarini rivojlantirishga, muhim ijtimoiy rollar va faoliyat usullarini, jamiyatdagi odamlarning o'zaro munosabatlarini o'zlashtirishga yordam beradi. O'yinda kichik shaxsning ijtimoiylashuvi sodir bo'ladi, bolaning o'zini o'zi anglashi, uning irodasi, his-tuyg'ulari, motivatsiyasi, ehtiyojlari rivojlanadi. Ruhiy shakllanish jarayoni mehnatdan ajralmasdir. Bolaning mehnatga jalb etilishi psixikaning barcha sohalariga ta'sir qiladi. Shunday qilib, bolaning to'g'ri aqliy rivojlanishini ta'minlash uchun uning biologik xususiyatlarini, atrofda jamiyatning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish, shuningdek, o'yinda, o'qishda, mehnatda, muloqotda amalga oshirish imkoniyatini berish muhimdir. uning atrofida odamlar.

1. Maktabgacha yoshdagi bolaning jismoniy va aqliy rivojlanishi.

2. Maktabgacha yoshdagi bolaning shaxsiyatini rivojlantirish.

1. Maktabgacha yoshdagi bolaning jismoniy va aqliy rivojlanishi Xronologik doira (yosh chegaralari) - 3 yoshdan 6-7 yoshgacha. Jismoniy rivojlanish. Bu davrda to'qimalar va organlarning anatomik shakllanishi, mushak massasining ko'payishi, skeletning ossifikatsiyasi, qon aylanish va nafas olish organlarining rivojlanishi, miyaning og'irligi oshishi sodir bo'ladi. Miya yarim korteksining tartibga soluvchi roli kuchayadi, shartli reflekslarning shakllanish tezligi oshadi va ikkinchi signal tizimi rivojlanadi. Ijtimoiy holat. Bolada kattalar harakatlarining semantik asoslarini tushunishga intilishi juda katta. Bola to'xtatilgan faol ishtirok etish kattalar faoliyati va munosabatlarida. Etakchi faoliyat Rolli o'yin... 2-3 yoshda bolalar "yakka o'yinlar" deb talaffuz qilishadi, bola o'z harakatlariga e'tibor qaratadi. Asta-sekin, bolalar tashqi tomondan birlashib, "yonma-yon o'ynashni" boshlaydilar, chunki har bir kishi o'z o'yinchog'iga ega bo'lishi kerak. 3-5 yoshda "qisqa muddatli uyushmalar" paydo bo'ladi, aloqa davomiyligi o'yin kontseptsiyasini yaratish va amalga oshirish qobiliyatiga va o'yin harakatlariga ega bo'lishga bog'liq; o'yinning mazmuni hali barqaror aloqa uchun qulay emas. 4-6 yoshda "o'ynaganlarning uzoq muddatli uyushmalari" mavjud, bola o'yinda kattalar harakatlarini va ularning munosabatlarini takrorlashga intiladi. Bolaning sherigiga ega bo'lish zarurati bor. O'yinda bir-birlari bilan muzokaralar olib borish, bir nechta rollar bilan birgalikda o'yin tashkil qilish kerak bo'ladi. Aqliy rivojlanish. Differentsial sezuvchanlikning rivojlanishi qayd etilgan. Rivojlanish davom etmoqda hissiy standartlar, pertseptiv harakatlarning shakllanishi. 3 yoshida bola ob'ektni tekshirishga urinmasdan manipulyatsiya qiladi, ular alohida ob'ektlarni chaqirishadi. 4 yoshida bola ob'ektni tekshiradi, ob'ektning alohida qismlari va xususiyatlarini ta'kidlaydi. 5-6 yoshda bola mavzuni muntazam va izchil tekshiradi, tasvirlaydi, birinchi aloqalarni o'rnatadi. 7 yoshida bola allaqachon tizimli ravishda mavzuni muntazam ravishda tekshiradi, rasmning mazmunini tushuntiradi. Rivojlanmoqda idrok makon, vaqt va harakat, bola san'at asarlarini idrok etadi. Ijtimoiy idrok boshqa odamlar bilan munosabatlarni idrok etish va baholash qobiliyati sifatida rivojlanadi. Diqqatning barqarorligi idrok etilayotgan ob'ektlarning tabiatiga bog'liq. Bu yosh davri ixtiyoriy va ixtiyoriy diqqatning boshqacha nisbati bilan tavsiflanadi turli xil turlari tadbirlar. Diqqatning barqarorligi va konsentratsiyasi shakllanishi mavjud. Tasviriy xotiraning asosi sifatida tasvirlarni ishlab chiqadi. Ixtiyoriy xotiradan ixtiyoriy xotiraga o'tish mavjud. Yodlashning mahsuldorligiga faoliyatning munosabati va tabiati ta'sir qiladi. Bolalarda eidetik xotira rivojlanadi. O'tmish va kelajak bolaning o'zini o'zi anglashi tarkibida namoyon bo'ladi. Uchun fikrlash vizual-samarali fikrlashdan vizual-majoziy fikrlashga o'tish (4-5 yosh), fikrlashning eng oddiy shakllarini shakllantirish (6-7 yosh) bilan tavsiflanadi. olti yoshda sababiy fikrlash paydo bo'ladi. Mediatsiya, sxematiklashtirish usullarini o'zlashtirdi. vizual modellashtirish(6-7 yosh). 4 yoshda fikrlash ob'ektiv harakatlar jarayonida

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

shakllanadi. 5 yoshda fikrlash ob'ektiv harakatlardan oldin keladi. 6-7 yoshda bolalar ma'lum bir harakat usulini boshqa vaziyatlarga o'tkazadilar, og'zaki-mantiqiy fikrlash elementlari paydo bo'ladi. Rivojlanish tasavvurlar bolaning tajribasiga bog'liq, tasavvur bolalarning ijodiga ta'sir qiladi. Tasavvur yorqin hissiy rang bilan birga keladi. O'yin xonasi va vizual faoliyat tasavvurning rivojlanishiga ta'sir qiladi. Bolaning ijtimoiylashuvining asosiy mexanizmi sifatida nutqni o'zlashtirish mavjud. Fonemik eshitish, faol va passiv so'z boyligi rivojlanadi, so'z boyligi o'zlashtiriladi va grammatik tuzilish til. 5 yoshda so'zning tovush tarkibini tushunish sodir bo'ladi, 6 yoshda bolalar bo'g'inli o'qish mexanizmini o'zlashtiradilar. 2. Maktabgacha yoshdagi bolaning shaxsiyatini rivojlantirish Shaxsiy rivojlanish... O'z-o'zini anglash rivojlanmoqda, u intensiv intellektual va shaxsiy rivojlanish tufayli shakllanadi. Turadi tanqidiy munosabat kattalar va tengdoshlarning bahosiga. Tengdoshlarni baholash o'zingizni baholashga yordam beradi. Davrning ikkinchi yarmida, dastlabki sof hissiy o'zini-o'zi baholash va boshqa bironing xatti-harakatlarini oqilona baholash asosida, o'z-o'zini hurmat. Maktabgacha yoshning oxiriga kelib, to'g'ri differentsiatsiyalangan o'z-o'zini hurmat qilish, o'z-o'zini tanqid qilish rivojlanadi. 3 yoshida bola o'zini kattalardan ajratib turadi; o'zi haqida, uning fazilatlarini haqida hali bilmaydi. 4-5 yoshida u boshqalarning fikrini tinglaydi, o'zini oqsoqollarning baholari va baholashga munosabati asosida baholaydi; jinsiga mos ravishda harakat qilishga intiladi. 5-6 yoshda baholash xulq-atvor me'yorlarining o'lchoviga aylanadi, qabul qilingan xulq-atvor normalari asosida baholaydi, o'zidan ko'ra boshqalarni yaxshi baholaydi. 7 yoshida bola o'zini to'g'riroq baholashga harakat qiladi. Barcha jarayonlarning o'zbohimchalik rivojlanishi mavjud - aqliy rivojlanishning eng muhim daqiqalaridan biri. Maktabgacha yoshdagi bolaning ixtiyoriy xatti-harakati ko'p jihatdan axloqiy munosabatlar va axloqiy me'yorlarni o'zlashtirish bilan bog'liq. Rivojlanishning inqirozli davrlarida injiqlik, o'jarlik va negativizm irodaning zaif rivojlanishini ko'rsatmaydi. Bu yoshda bolalar temperamentning namoyon bo'lishining o'zgaruvchanligi, asab tizimining xususiyatlarining etukligi bilan ajralib turadi, temperament turi har xil faoliyat turlarida xatti-harakatlarga ta'sir qiladi. Shaxsning asosiy xususiyatlari rivojlanadi, shaxsiy fazilatlar o'z-o'zini anglash ta'sirida shakllanadi, taqlid xarakter rivojlanishiga ta'sir qiladi. Har xil faoliyat turlarida ular jadal rivojlanmoqda qobiliyatlar, iqtidorlilik faoliyatda namoyon bo'ladi. Ijodkorlik asosiy xususiyat sifatida shakllanadi Maktabgacha yoshda muloqot motivlari rivojlanadi. Motivlarning bo'ysunishi (ierarxiyasi) shakllanishi mavjud. Bolalar kattalar tomonidan baholanadi, bu muvaffaqiyatga erishish motivlarini rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Rivojlanishning asosiy ta'siri his-tuyg'ular va his-tuyg'ular yosh neoplazmalaridan biri bor - o'z-o'zini anglash (ichki dunyo). Maktabgacha yoshdagi bolaning ichki tajribalari barqarorroq bo'ladi, his-tuyg'ular rivojlanadi. O'yin va boshqa tadbirlarda ishtirok etish estetik va axloqiy tuyg'ularni rivojlantirishga yordam beradi. Kattalar bilan muloqotda farq bor turli yoshdagilar: 3-5 yil ichida muloqot joyidan-kognitivdir (atrofdagi dunyoning ob'ektlari va hodisalari o'rganiladi). 5-7 yoshda - ekstrasituatsion-shaxsiy (tengdoshlar va kattalar o'rtasidagi munosabatlarning o'ziga xos xususiyatlari va shaxsning o'ziga xos xususiyatlari amalga oshiriladi). Tengdoshlar bilan muloqot o'yin hamkorligi xarakteriga ega, bolalar empatiyani o'rganadilar. Neoplazmalar maktab yoshida. O'zbohimchalik rivojlanishining boshlanishi. Tajribalarni umumlashtirish qobiliyati. Axloqiy rivojlanish... Pertseptiv modellashtirish qobiliyati. Ijtimoiylashtirilgan nutq. Vizual-majoziy rivojlanish va og'zaki-mantiqiy fikrlashning paydo bo'lishi. "Ichki dunyo" ning paydo bo'lishi. Inqiroz 7 yil - bu 1 yillik inqirozni eslatuvchi o'z-o'zini tartibga solish inqirozi. L.I.ning so'zlariga ko'ra. Bozovich - bolaning ijtimoiy "men" ning tug'ilish davri. Bola o'z xatti-harakatlarini qoidalar bilan tartibga solishni boshlaydi. Bazal talab- hurmat. Bolalarning o'z-o'zidan yo'qolishi (xulq-atvor, antics). Tajribalarni umumlashtirish va ichki ruhiy hayotning paydo bo'lishi. Muhim ijtimoiy mavqeni egallashda ijtimoiy faoliyat qobiliyati va ehtiyoji.

Adabiyotlar

1. Бердиева, Ханифа Мейлиевна Изучение научных основ механизации и автоматизации управления сельским хозяйством в курсе физики средней школы (на материале сельских школ Узбекистана). <https://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-02/dissertaciya-izuchenie-nauchnyh-osnov-mehanizatsii-i-avtomatizatsii-upravleniya-selskim-hozyaystvom-v-kurse-fiziki-sredney-shkoly-na-m>
2. Бердиева Х.М., Шаманов М.Х., Абдурахмонова Р.Х., Гулбоева Б.Н. Технология и методика обучения учащихся общеобразовательных школ // Студенческий вестник: электрон. научн. журн. 2018. № 29(49). URL: <https://internauka.org/journal/stud/herald/49> (дата обращения: 10.03.2022).
3. Бердиева Х.М. Развитие профессиональных коммуникативных навыков педагогов в сфере образования. <https://s.siteapi.org/d955411c180ee78/docs/khnp4bee6u8g8goowcsg0gcg8os0kw>

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

4. Berdiyeva Muhabbat Meyliyevna Pedagogical support and development of the intellectual opportunities of children in preschool education <http://www.idpublications.org/wp-content/uploads/2019/12/abstract-pedagogical-support-and-development-of-the-intellectual-opportunities-of-children.pdf>

5. Meyliyevna Berdiyeva Muhabbat. The quality of preschool education at the present stage. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. Year : 2021, Volume : 11, Issue : 10. [10.5958/2249-7137.2021.02402.2](https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:aca&volume=11&issue=10&article=351#aff001)
<https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:aca&volume=11&issue=10&article=351#aff001>

6. Meyliyevna Berdiyeva Muhabbat Tasks for preschool educators. [10.5958/2249-877X.2021.00078.3.](https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:sajmmr&volume=11&issue=10&article=023)
<https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:sajmmr&volume=11&issue=10&article=023>

7. Berdiyeva M.M. Formation of intellectual culture of a preschooler. <https://scientific-conference.com/images/PDF/2019/55/International-scientific-review-LIV-ISBN.pdf>

8. Бердиева Ханифа Мейлиевна. Мактаб ўқувчиларини касб-хунарга ўргатиш йўллари. <https://sciencecentrum.pl/wp-content/uploads/2020/05/POLISH%20SCIENCE%20JOURNAL%20%E2%84%9626%20%282%29%20%28web%29%20%283%29.pdf>

9. Бердиева Ханифа Мейлиевна. Таълим тизимини модернизациялашдаги муаммолар ва уларни бартараф этиш усуллари. <https://sciencecentrum.pl/wp-content/uploads/2020/05/POLISH%20SCIENCE%20JOURNAL%20%E2%84%9626%20%282%29%20%28web%29%20%283%29.pdf>

10. Бердиева Мухаббат Мейлиевна. Педагогик қўллаб-қувватлаш асосида илк ёшдаги болаларни интеллектуал ривожлантириш. “Профессионал таълим тизимида ислохотлар: малака ошириш таълим турида инновацион ғоялар” мавзусидаги Халқаро илмий-амалий конференция. <https://staff.tiame.uz/storage/users/546/articles/iMJfaUDoPQYZqSxUhG7olj9aZ9XSLff9CSErkMxL.pdf>

11. Usmanova Saodat Erkinovna. (2021). Formation of spiritual and moral qualities of preschoolers on the basis of public education. Middle European Scientific Bulletin, 11. <https://doi.org/10.47494/mesb.2021.11.421>

12. Усманова Саодат Эркиновна Возможности Использования Мультимедийных Компьютерных Программ В Развитии Детей Дошкольного Возраста. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=46438589>

13. Jumayeva malika aliyevna, & buriyev jamshid jumanazarovich. (2021). The role of activity in the upbringing and development of the child . International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences, 1(2), 126–129. Retrieved from <https://ijpsss.iscience.uz/index.php/ijpsss/article/view/40>

14. Jumayeva Malika Aliyevna. (2021). Independent musical activity in preschool organizations. Journal of Ethics and Diversity in International Communication, 1(1), 9–10. Retrieved from <https://openaccessjournals.eu/index.php/jedic/article/view/16>

15. Aliyevna, J. M. (2021). The Social Activity of the Educator with the Family. European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 12, 401-403. Retrieved from <http://ejlss.indexedresearch.org/index.php/ejlss/article/view/338>

16. Lola Utasheva Shoturaevna. (2021). Social and pedagogical activities in preschool educational institutions. *JournalNX - A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal*, 6(11), 412–415. Retrieved from <https://repo.journalnx.com/index.php/nx/article/view/193>

17. Shoturayevna, U. L. (2021). Development of Creative Competence of Educators in Preschool Educational Institutions. *European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630)*, 12, 395-397. Retrieved from <http://ejlss.indexedresearch.org/index.php/ejlss/article/view/336>

18. Radjabova G.M. The educational value of oral folk art for preschoolers // European research № 1(75) / Сб. ст. по мат. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Европейские научные исследования: инновации в науке, образовании и технологиях»: LXXV межд. науч.-практ. конф. (Лондон. 16 марта, 2022). С.

19. Berdieva M.M. Increasing the research activity of a pupil of a preschool organization // European research № 1(75) / Сб. ст. по мат. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Европейские научные исследования: инновации в науке, образовании и технологиях»: LXXV межд. науч.-практ. конф. (Лондон. 16 марта, 2022). С.

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

20. Berdieva Kh.M. Functions of the organization of advanced training of teachers in the field of education // European research № 1(75) / Сб. ст. по мат. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Европейские научные исследования: инновации в науке, образовании и технологиях»: LXXV межд. науч.-практ. конф. (Лондон. 16 марта, 2022). С.

21. Utasheva L.Sh. Introducing preschoolers to the world of fiction // European research № 1(75) / Сб. ст. по мат. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Европейские научные исследования: инновации в науке, образовании и технологиях»: LXXV межд. науч.-практ. конф. (Лондон. 16 марта, 2022). С. {см. сборник}.

22. Usmonova S.E. Plot construction as a means of developing the creative abilities of children // European research № 1(75) / Сб. ст. по мат. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Европейские научные исследования: инновации в науке, образовании и технологиях»: LXXV межд. науч.-практ. конф. (Лондон. 16 марта, 2022). С.

23. Muhammadiyeva F.T. Technology familiarization of preschoolers with various materials through cognitive research activities // European research № 1(75) / Сб. ст. по мат. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Европейские научные исследования: инновации в науке, образовании и технологиях»: LXXV межд. науч.-практ. конф. (Лондон. 16 марта, 2022). С

24. Mamatmuminova M.G. Features of the use of animation in the development of creative abilities of preschoolers // European research № 1(75) / Сб. ст. по мат. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Европейские научные исследования: инновации в науке, образовании и технологиях»: LXXV межд. науч.-практ. конф. (Лондон. 16 марта, 2022). С.